

ROZSUĐOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte, zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Eleny Závadskej a členiek senátu JUDr. Marianny Reiffovej a JUDr. Aleny Adamcovej, právnej veci navrhovateľa **JUDr. L.S.**, bytom v M., proti odporkyňi **Sociálnej poisťovni v Bratislave**, Ul. 29. augusta č. 8, o starobný dôchodok, na odvolanie navrhovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Žiline zo 6. mája 2009, č.k. 24 Sd/26/2009-41, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Žiline zo 6. mája 2009, č.k. 24 Sd/26/2009-41 **z m e ň u j e** tak, že rozhodnutie odporkyne z 19. januára 2009 číslo X. **z r u š u j e** a vec jej **vracia** na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

Účastníkom právo na náhradu trov konania **nepriznáva**.

O d ô v o d n e n i e :

Krajský súd v Žiline rozsudkom zo 6. mája 2009, č.k. 24 Sd/26/2009-41, potvrdil rozhodnutie odporkyne z 19. januára 2009 číslo X., ktorým zamietla žiadosť navrhovateľa o starobný dôchodok ku dňu 24. septembra 2005 s odôvodnením, že nezískal v zamestnaní v zvýhodnenej pracovnej kategórii potrebnú dobu zamestnania, preto mu nevznikol nárok na starobný dôchodok pri dosiahnutí zníženého dôchodkového veku. Navyše navrhovateľovi bol rozhodnutím odporkyne z 3. októbra 2005 číslo X. s účinnosťou od 14. júla 2005 priznaný starobný dôchodok vo výške 2 556 Sk, neskôr upravený na 112, 80 euro mesačne.

Proti tomuto rozsudku podal odvolanie navrhovateľ. Žiadal napadnutý rozsudok krajského súdu zmeniť a rozhodnutie odporkyne z 19. januára 2009 číslo X. zrušiť.

Odporkyňa žiadala napadnutý rozsudok ako vecne správny potvrdiť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 250s v spojení s § 246c OSP) preskúmal rozsudok súdu prvého stupňa, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo a dospel k záveru, že odvolaniu navrhovateľa treba vyhovieť.

Podľa § 6 ods. 2 a 3 zákona o sociálnom poistení poistenec podľa tohto zákona je na účely dôchodkového poistenia aj fyzická osoba, ktorá získala obdobie dôchodkového poistenia podľa § 60 ods. 2.

Poistencom patria práva pri výkone sociálneho poistenia rovnako v súlade so zásadou rovnakého zaobchádzania v sociálnom zabezpečení ustanovenou osobitným zákonom.

Podľa § 60 ods. 2, 3 zákona o sociálnom poistení obdobie dôchodkového poistenia je aj obdobie výkonu služby policajta, profesionálneho vojaka a vojaka prípravnej služby, ak toto obdobie policajt, profesionálny vojak a vojak prípravnej služby nezískali v rozsahu zakladajúcom nárok na výsluhový dôchodok podľa osobitného predpisu a nebol im priznaný invalidný výsluhový dôchodok, invalidný dôchodok alebo čiastočný invalidný dôchodok podľa osobitného predpisu.

Obdobie dôchodkového poistenia nie je obdobie výkonu služby policajta, profesionálneho vojaka a vojaka prípravnej služby, ak toto obdobie bolo zhodnotené na nárok na vdovský výsluhový dôchodok, vdovský dôchodok, vdovecký výsluhový dôchodok, vdovecký dôchodok, sirotsky výsluhový dôchodok alebo sirotsky dôchodok podľa osobitného predpisu.

Podľa § 255 ods. 6 zákona o sociálnom poistení obdobie dôchodkového poistenia nie je obdobie výkonu služby policajta, profesionálneho vojaka a vojaka prípravnej služby, ktoré boli získané do 31. decembra 2003, ak boli zhodnotené na nárok na vdovský výsluhový

dôchodok, vdovský dôchodok, vdovecký výsluhový dôchodok, vdovecký dôchodok, sirotský výsluhový dôchodok alebo sirotský dôchodok podľa osobitného predpisu.

Zo spisov vyplýva, že navrhovateľ bol v služobnom pomere príslušníka Zboru väzenskej a justičnej stráže v čase od 1. augusta 1963 do 24. septembra 1965, od 9. apríla 1969 do 29. apríla 1969, od 20. apríla 1970 do 30. apríla 1992 a od 5. mája 1995 do 31. októbra 1999. Odporkyňa však neskúmala, či navrhovateľovi vznikol nárok na výsluhový dôchodok podľa osobitného predpisu alebo či mu bol priznaný invalidný výsluhový dôchodok, invalidný dôchodok alebo čiastočný invalidný dôchodok podľa osobitného predpisu, lebo z doteraz vykonaného dokazovania vyplýva, že mu služba v ozbrojenom zbore v čase od 1. augusta 1963 do 24. septembra 1965, od 9. apríla 1969 do 29. apríla 1969, od 20. apríla 1970 do 30. apríla 1992 a od 5. mája 1995 do 31. októbra 1999 pre vznik nároku na uvedené dôchodky a ich výšku nebola hodnotená. Skutočnosť, že mu bol priznaný výsluhový príspevok, ktorý sa s účinnosťou od 1. júla 2002 len považuje za výsluhový dôchodok, nič nemení na skutočnosti, že odporkyňa nezistovala, či by navrhovateľ splnil podmienky nároku na výsluhový dôchodok a či mu nárok na tento dôchodok vôbec mohol vzniknúť.

Z hľadiska posúdenia nevyhnutnosti takéhoto skúmania nie je právne významná skutočnosť, že odporkyňa právoplatným rozhodnutím z 5. augusta 2003 číslo X. v spojení s rozhodnutím zo 16. októbra 2003 číslo X. podľa § 21 ods. 3 v spojení s § 173i ods. 1 a § 96 ods. 4 zákona o sociálnom zabezpečení odňala navrhovateľovi starobný dôchodok s účinnosťou od 22. septembra 2003, lebo za nového právneho stavu sa navrhovateľ opätovne domáhal priznania starobného dôchodku, o ktorom musí odporkyňa rozhodnúť s rešpektovaním zákazu diskriminácie. Právne významné je skúmanie, či navrhovateľovi bola v niektorom z uvedených systémov doba zamestnania (poistenia) započítaná v takom rozsahu, aby nedošlo k jej vylúčeniu z oboch systémov.

Bez vykonania ďalšieho dokazovania a bez vysporiadania sa so skutočnosťou, že výsluhový dôchodok nie je totožný s dávkou, ktorá sa za takýto dôchodok len považuje (výsluhový príspevok) však nemôže odporkyňa vylúčiť pri posudzovaní nároku na starobný dôchodok navrhovateľovi doby poistenia, v ktorých vykonával službu v ozbrojených zboroch. Jej postupom by v opačnom prípade došlo k znevýhodneniu tej skupiny poistencov, ktorí nemajú nárok na výsluhový dôchodok, ale majú nárok len na štátnu sociálnu dávku,

považovanú za výsluhový dôchodok ako jeho ekvivalent v osobitnom systéme sociálneho zabezpečenia, ktorá bola len prílepkou k dôchodku zo strany štátu v dôsledku zhodnotenia doby výkonu neatraktívneho povolania, a preto nedosahovala ani výšku starobného dôchodku, na ktorý by poistencom vznikol nárok pri vykonávaní zamestnania v tretej pracovnej kategórii. Hoci cieľom zákona bolo zabrániť dvojitému započítaniu tých istých dôb poistenia v rozličných systémoch sociálneho zabezpečenia, resp. poistenia, zo zákona nemožno vyvodiť záver, že určité obdobia poistenia (zabezpečenia) sa pre konkrétne nároky nebudú hodnotiť vôbec v žiadnom z uvedených systémov.

Treba preto zachovať postup, pri ktorom sa základný nárok posudzuje vo všeobecnom systéme, pokiaľ nedošlo k jeho vylúčeniu do osobitného systému.

Z tohto hľadiska však odporkyňa nárok navrhovateľa neposudzovala a bez podrobnejšieho skúmania vylúčila z doby poistenia všetky doby, za ktoré bol navrhovateľovi priznaný výsluhový príspevok, ktorý nie je výsluhovým dôchodkom.

Odvolací súd preto zastáva právny názor, že postup odporkyne nezodpovedá zákonu o sociálnom poistení, lebo vyčlenením dôchodkového poistenia členov ozbrojených zborov zo všeobecného systému dôchodkového poistenia nemalo dôjsť k vylúčeniu žiadnej z ich dôb dôchodkového poistenia (zabezpečenia) a zo spôsobu ich hodnotenia z oboch systémov sociálneho poistenia (aj zo systému všeobecného aj zo systému osobitného). Právna úprava mala len zabrániť dvojitému započítaniu poistných dôb z ktoréhokoľvek systému súčasne do oboch z nich. O takéto dvojité započítanie dôb poistenia v danej veci nešlo, lebo doba poistenia a výkon práce vo zvýhodnenej pracovnej kategórii vo všeobecnom systéme sociálneho poistenia (zabezpečenia) nebola pre navrhovateľa zohľadnená v žiadnom z uvedených systémov v celom rozsahu. Aj keď navrhovateľ pôvodne splnil podmienky vzniku nároku na starobný dôchodok, ktorý mu odporkyňa aj priznala a neskôr mu uvedený dôchodok s poukazom na § 173i zákona o sociálnom zabezpečení odňala, nevysporiadala sa riadne so skutočnosťou, že navrhovateľovi v osobitnom systéme dôchodkového zabezpečenia nebola riadne zohľadnená celá doba zamestnania a ani so skutočnosťou, že navrhovateľovi nárok na výsluhový dôchodok nevznikol.

Nestalo sa tak v osobitnom systéme sociálneho zabezpečenia a ani neskôr vo všeobecnom systéme sociálneho poistenia, v ktorom bola žiadosť navrhovateľa o starobný dôchodok zamietnutá s odôvodnením, že doby zamestnania vo zvýhodnenej pracovnej

kategórii navrhovateľovi vo všeobecnom systéme zohľadniť nemožno, hoci navrhovateľ bol až do vzniku nároku na skorší odchod do dôchodku dôchodkovo poistený.

Treba však uviesť, že aj prípade, keby celé obdobie dôchodkového poistenia navrhovateľa bolo zhodnotenú v osobitnom systéme dôchodkového poistenia pre vznik nároku na výsluhový dôchodok je nevyhnutné, aby sa odporkyňa zaoberala otázkou, či je prípustná také aplikácia zákona, pri ktorej by tá istá doba poistenia zakladala nárok na skorší odchod do dôchodku a súčasne vo všeobecnom systéme pri posudzovaní nároku na starobný dôchodok bola z doby zamestnania (poistenia) vylúčená. Takéto použitie zákona v skutočnosti právo na skorší odchod do dôchodku pri zhodnotení celej doby poistenia popiera. Odporkyňa musí tiež vyriešiť otázku, či v dôsledku používania právnej úpravy možno na právach ukrátiť toho, komu už raz boli na jej základe založené práva. Postup, podľa ktorého vôbec nie je pre nárok navrhovateľa zhodnotená doba poistenia vo všeobecnom systéme sociálneho poistenia aj z aspektu zachovania práva na skorší odchod do dôchodku však má za následok ujmu na jeho právach.

Aj s prihliadnutím na znenie § 6 ods. 2 ,3 zákona o sociálnom poistení však zmeny právnych predpisov, ku ktorým došlo v priebehu poistenia navrhovateľa nemôžu spôsobiť ujmu v právach poistenca a obmedziť mu právo, ktorého výhody požíval, ak by k takýmto zmenám právnych predpisov nedošlo. Jeho právne postavenie by pritom nemalo byť horšie, ako je právne postavenie tých poistencov, ktorí sú poistení len v jednom z poistných (zabezpečovacích) systémov, a to tým skôr, že navrhovateľ sa nemohol slobodne rozhodnúť, do ktorého dôchodkového systému vstúpi.

Vykonaným dokazovaním nebolo dostatočne preukázané či navrhovateľ podmienku dosiahnutia veku pre vznik nároku na požadovaný dôchodok splnil skôr.

Skutočnosť, že navrhovateľ bol poistený vo všeobecnom systéme sociálneho poistenia (zamestnania) a aj v osobitnom systéme sociálneho zabezpečenia nemôže spôsobovať stav, v ktorom doba poistenia pred oddelením systémov navrhovateľovi vo všeobecnom systéme nebola zhodnotená vôbec, a to ani pre účely posudzovania vekovej hranice pri nároku na skorší odchod do dôchodku, ani pri posudzovaní zachovania nárokov, ktoré už navrhovateľovi vznikli aspoň v jednom zo systémov sociálneho poistenia alebo zabezpečenia.

V prípade, keby starobný dôchodok navrhovateľovi priznával len jeden orgán sociálneho poistenia (zabezpečenia), nebolo by možné uvedenú hranicu nerešpektovať, aj keď vyrovnanie rozdielu vo výške odvedeného poisteného by bolo v právomoci orgánov sociálneho zabezpečenia alebo poistenia.

Z týchto dôvodov odvolací súd napadnutý rozsudok krajského súdu zmenil a napadnuté rozhodnutie odporkyne zrušil a vec jej vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie podľa § 220 OSP.

Účastníci nemajú nárok na náhradu trov konania, lebo odporkyňa v konaní nebola úspešná a navrhovateľ náhradu trov konania neuplatnil.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 25. augusta 2010

JUDr. Elena Závadská, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia :
Mária Kráľová